

In brêge nei de takomst

Dorpsvisie Wergea

2012 - 2025

Voorwoord

Met de dorpsvisie 'In brêge nei de takomst 2012 - 2025' klimt Pleatslik Belang Wergea in de eerst plaats op de schouders van eerder verschenen visies. In 1995 was dat de dorpsvisie 'Wergea fierderop' en in 2002 verscheen van de hand van de Werkgroep dorpsvisie een dorpsvisie genaamd 'Wergea en omgeving naar 2015'. Met name die laatste dorpsvisie heeft gediend als een belangrijk fundament voor de visie van 2012. De gedegen onderzoeksopzet die toen is gehanteerd, tezamen met de doordachte uitvoering, maakten het in 2012 mogelijk om de bestaande dorpsvisie te herzien in plaats van te herschrijven.

Pleatslik Belang klimt ook op de schouders van haar dorpsgenoten. In het najaar van 2010 heeft zij tezamen met Wageningen Universiteit en Stichting Doarpswurk onderzoek gedaan naar de dorpsidentiteit, met als doel te komen tot een herziening van de dorpsvisie. Drie levendige en goed bezochte avonden in het café 's Lands welvaren waren het gevolg van die samenwerking. De opstellers van deze dorpsvisie hebben geprobeerd de resultaten van dat onderzoek zo goed mogelijk te vertalen naar de herziene dorpsvisie.

Daarnaast hebben Wergeasters kunnen reageren op een eerste opzet van de dorpsvisie door middel van een forum op www.wergea.com en kon men zijn of haar persoonlijke visie mondeling komen toelichten op de vergadering van Pleatslik Belang van 10 oktober 2012.

Daarnaast hebben organisaties en/of individuen de gelegenheid gekregen om op andere wijze dan hierboven genoemd, te reflecteren op de concept-dorpsvisie, bijvoorbeeld naar aanleiding van de presentatie ervan op de najaarsvergadering van Pleatslik Belang in november 2012.

Een dorpsvisie is meer dan een verzameling individuele wensbeelden. De herziening van de dorpsvisie kan daarom dan ook niet los gezien worden van de ontwikkelingen die sinds 2002 hebben plaatsgevonden in ons dorp. Een duik in het archief van Pleatslik Belang Wergea laat dit zien: zaken die in 2002 belangrijk werden gevonden zijn om duidelijke of minder duidelijke redenen naar de achtergrond geraakt en andere zaken hebben juist een prominentere plaats gekregen in onze opvattingen over leefbaarheid in Wergea. De kennis van zaken die Pleatslik Belang Wergea heeft opgedaan, is daarom eveneens een belangrijk bron geweest bij de herziening van de visie. In een aantal gevallen hebben zelfs de actuele gebeurtenissen die plaatsvonden na presentatie van de concept-visie en vóór de presentatie van de definitieve visie genoopt tot herziening van de tekst. Zo werd een dag na presentatie van de concept-dorpsvisie duidelijk dat de dienstregeling van lijn 22 tussen Leeuwarden en Warten drastisch ingesnoeid zou worden.

In de periode die deze dorpsvisie bestrijkt is het jaar 2022 een bijzonder jaar voor Wergea. Zeshonderd jaar eerder werd er voor het eerst gewag gemaakt van het bestaan van Wergea. In dat licht bezien is een periode van dertien jaar maar kort. Maar ongetwijfeld zullen we in 2025 of eerder vaststellen dat de bestaande visie

dringend aan herziening toe is omdat de ontwikkelingen in Wergea en daarbuiten ons daartoe dwingen.

De opstellers hopen dat de visie 'In brêge nei de takomst' dan weer als fundament mag dienen.

Inleiding

Bij de totstandkoming van de vorige dorpsvisie stond Wergea aan de vooravond van een ingrijpende verandering: in 2003 werd aan de westkant van het dorp de staandemastroute gerealiseerd.

In een bepaald opzicht is de situatie in 2012 identiek aan die van 2003. Opnieuw staat ons dorp een grote verandering te wachten, maar nu van geheel andere aard. Op 1 januari 2014 vindt aansluiting bij de gemeente Leeuwarden plaats. Ook nu komt de dorpsvisie daarom op een gelegen moment. Het is van het grootste belang dat ons dorp zich presenteert naar andere partijen - lees: gemeente Leeuwarden. Wie zijn wij, waar staan wij, waar willen we naartoe. De visie 'In brêge nei de takomst 2012 - 2025' probeert op die vragen een antwoord te geven. Daarbij is het handhaven en wellicht vergroten van de leefbaarheid in ons dorp het richtsnoer. Onder leefbaarheid verstaan de opstellers van deze dorpsvisie de waardering die wij als dorpsbewoners hebben voor onze leefomgeving. Die waardering, dus de leefbaarheid wordt bepaald door een aantal factoren: de aanwezigheid van voorzieningen, de (sociale) veiligheid, het milieu, de kwaliteit van de openbare ruimten, sociale cohesie en de rol die de overheid neemt in het naleven van regels omtrent leefbaarheid.

De vraag waar wij als dorp staan, kan alleen beantwoord worden door allereerst te kijken naar landelijke trends die ook op een dorp als Wergea afkomen. We noemen er een paar: de afnemende bevolkingsgroei en krimp op het platteland, de kleiner wordende huishoudens, de vergrijzing, de toenemende mobiliteit en dan met name in woon-werkverkeer, het verdwijnen van lokale detailhandel, de toenemende noodzaak van verduurzaming, de toenemende ruimtedruk, de doorgaande informatisering en mondialisering, de veranderende relatie overheid-burger en de terugtrekkende overheid.

In het licht van de hierboven genoemde landelijke trends laat Wergea zich in 2012 kenschetsen als een dorp met een relatief evenwichtige leeftijdsopbouw. Afgezet tegen het vooralsnog tamelijk stabiele inwonertal van plusminus 1600 is het voorzieningenniveau hoog te noemen, zeker gezien de nabijheid van Leeuwarden.

Maar zowel een afnemend inwoneraantal als een verstoring van de leeftijdsopbouw, bijvoorbeeld als jongeren in Wergea geen plek meer vinden, zou een reactie op kunnen roepen die van directe invloed is op de leefbaarheid: een afnemend winkelaanbod, een afnemend niveau van zorgvoorzieningen, leegloop bij verenigingen enzovoort. Wat Wergea anno 2012 nadrukkelijk niet is, kan het over tien jaar zijn: een forensendorp dat nog slechts geografisch afgescheiden is van Leeuwarden, maar voor het overige functioneert als een buitenwijk ervan. Dat is een schrikbeeld; daar zijn we het wel over eens.

Het handhaven of zelfs verbeteren van de leefbaarheid betekent voor ons dus in de eerste plaats handhaving of verhoging van het huidige inwoneraantal en handhaving van voorzieningen voor alle leeftijdscategorieën.

Leeswijzer

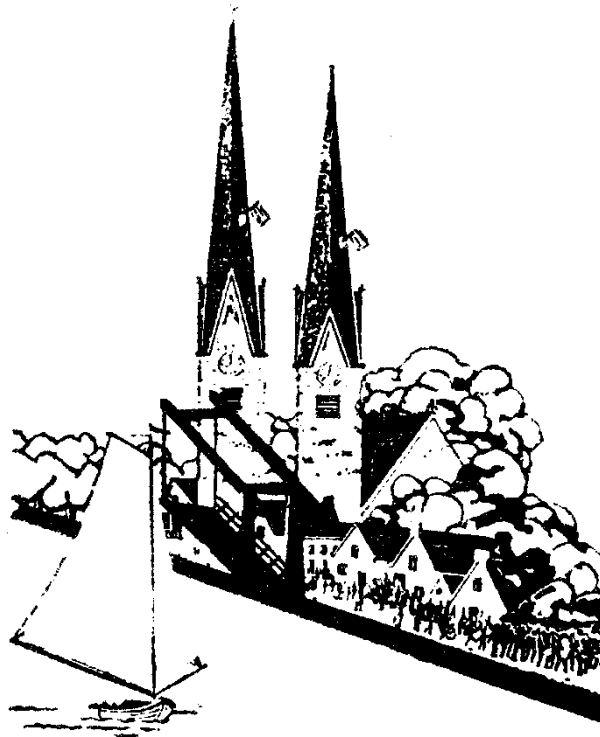
In de opzet van de visie is gekozen voor een verdeling in tien paragrafen. Daarbij dient uiteraard voor ogen te worden gehouden dat er vaak een onderling verband is tussen de verschillende paragrafen. Woningbouw bijvoorbeeld, heeft raakvlakken met zowel de paragrafen welzijn, leefbaarheid, woon- en woonomgeving als bereikbaarheid. De samenstellers hebben geprobeerd een visie te ontwikkelen waarin juist die samenhang en de onderlinge verbanden bloot komt te liggen. Geen lange lijst met gedetailleerde wensen dus, maar een coherente visie op hoofdlijnen.

Bij de indeling van de paragrafen is de volgende opzet gehanteerd. Elke paragraaf begint met een korte omschrijving van het beleidsterrein. Daarna volgt een terugblik: wat werd er in de visie van 2003 over dit beleidsterrein gezegd en wat is ook nu nog relevant? Vervolgens wordt de ontwikkeling sinds 2003 geschetst.

Wat daarna volgt is een vergezicht op 2025. Verleden en heden worden verbonden aan een visie op ons dorp: hoe ziet Wergea er anno 2025 uit? Wat zijn de hoofdlijnen? Welke concrete actiepunten kunnen we nu al formuleren?

Elke paragraaf wordt, indien van toepassing, afgesloten met deze nu al te formuleren concrete actiepunten.

De laatste paragraaf - over Pleatslik Belang - kent een iets andere opzet.

1. Welzijn

Omschrijving

Onder welzijn verstaan we de sociale cohesie, het beleid ten aanzien van de verschillende leeftijdscategorieën, maar ook de mate waarin dorpsbewoners zich veilig voelen in hun dorp.

De visie van 2003

In de visie van 2003 was er zorg over de integratie van nieuwe bewoners in het dorp. Nieuwbouw diende gefaseerd te gebeuren en mocht er niet toe leiden dat nieuwe wijken en hun bewoners buiten de dorpsgemeenschap kwamen te staan. Verder werd er gepleit voor ouderenvoorzieningen, bijvoorbeeld in de vorm van een zorgcentrum. Daarnaast werd het gebrek aan activiteiten voor de jeugd van 8 tot 14 jaar als een gemis gezien. Ten slotte was men van mening dat vrijwilligerswerk van zo'n groot belang is dat het gefaciliteerd diende te worden.

Tussen 2003 en 2012

In de periode na 2002 is een begin gemaakt met de realisatie van Grut Palma. Ondermeer door de economische crisis en de daaruit ontstane situatie op de huizenmarkt is de uitvoering van de plannen daaromtrent grotendeels gestagneerd. Projectontwikkelaars en corporaties zoeken naar mogelijkheden om grote delen van Grut Palma alsnog te realiseren. Ondertussen zijn er aan de Lyspôle leeftijdsbestendige woningen gecreëerd.

De positie van starters op de woningmarkt is in de periode vanaf 2002 verder verslechterd. Huurwoningen en goedkope koopwoningen zijn niet ruim beschikbaar in Wergea, wat het voor jonge gezinnen en starters op de woningmarkt onaantrekkelijk maakt.

Bij het ontwerp van Grut Palma was voorzien in een beweegbare brugverbinding over de Wergeasterfeart bij It String en in wandelroutes om de kavels heen, zoals dat elders in het dorp ook het geval is. Beide plannen zijn vooralsnog niet gerealiseerd of in het geval van de wandelroutes zelfs komen te vervallen.

Wergea heeft in de tussentijd te maken gekregen met grotestedenproblematiek in de vorm van drugsoverlast en drugsgerelateerde criminaliteit. De wijkagent speelt een centrale rol bij het waarborgen van de sociale veiligheid.

Vergezicht

In 2025 heeft de verdere inrichting van Grut Palma ervoor gezorgd dat in de eerste plaats het inwonertal op peil is gebleven en zelfs iets is gestegen. Dat is gebeurd door vooral in het goedkopere segment huizen te bouwen en door sociale woningbouw te plegen. Corporatie Elkien heeft daarbij actief gestuurd op het huisvesten van jongeren.

Omdat voorzieningen met betrekking tot zorg en woningbouw op peil zijn gebleven, is het ook voor ouderen goed toeven in Wergea, ondermeer omdat er op een goed

bereikbare plek een zorgcentrum voor ouderen is gerealiseerd waarin alle voorzieningen zijn gecentraliseerd.

Grut Palma maakt onlosmakelijk deel uit van de dorpsgemeenschap. De sociale samenhang tussen oud en nieuw Wergea is gewaarborgd door realisatie van de beweegbare Stringbrêge en door realisatie van wandelroutes waardoor het voor Wergeasters aantrekkelijk is een zondags ommetje door de wijk te maken. De populatie van Grut Palma is een afspiegeling van de populatie van Wergea.

Wergea is nog steeds een veilig dorp om in te wonen. We kennen elkaar en we hebben oog voor elkaar. In nauwe samenwerking met de wijkagent houden we overlast en criminaliteit buiten de deur.

Actiepunten

- aandringen bij Elkien en andere partijen op meer sociale woningbouw op Grut Palma
- alsnog realiseren van de Stringbrêge zoals voorzien en toegezegd door betrokken partijen
- wandelpaden rondom Grut Palma terugbrengen op de agenda
- mogelijkheden van een gecentraliseerde zorgvoorzieningen onderzoeken en indien raadzaam gesprekken met betrokken partijen initiëren

2. Verkeer en bereikbaarheid

Omschrijving

Onder verkeer en bereikbaarheid valt onder andere openbaar vervoer, infrastructuur en verkeersveiligheid.

De visie van 2003

In 2003 was er met betrekking tot verkeer en bereikbaarheid zorg over de realisatie van fietspaden naar Grou, Warten en Eagum/Idaard. Ook de snelheidsbeperkende maatregelen bij binnenkomst van het dorp, de 30-kilometerzone, de oversteekplaats bij de Bidler en de verkeerssituatie rond de school werden niet als optimaal gezien. Voorts hoopte men het openbaar vervoer naar Leeuwarden op zijn minst te handhaven op het bestaande niveau en het liefst nog te intensiveren door middel van een beltaxi. Verder werd ontsluiting naar Grut Palma via een brug genoemd als een noodzakelijke maatregel met het oog op de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid.

Tussen 2003 en 2012

Sinds 2003 is er behoefte ontstaan aan een duidelijk en handhaafbaar parkeerbeleid op de Gele Eker en Grutte buorren zodat bijvoorbeeld voor hulpdiensten vrije doorgang is gewaarborgd. Ook de verkeersveiligheid op het talud van de Palmabrêge vraagt aandacht: bij gladde wegen komen auto's op het fietspad terecht. Nu de realisatie van het fietspad Warten-Grou in zicht komt, groeit ook de behoefte aan een vrijliggend fietspad aan de Greate Kritewei zodat bijvoorbeeld schoolkinderen veilig naar Grou kunnen fietsen.

De gemeente Leeuwarden is ambitieus als het gaat om het aanleggen van fiets-, wandel- en rutterroutes. Zo gauw de gemeentelijke herindeling een feit is, kan een begin worden gemaakt met de aansluiting ervan op Wergea en omstreken.

In december 2012 is het streekvervoer in Fryslân slachtoffer geworden van de bezuinigingen. De provincie en vervoerder hebben op een groot aantal buslijnen op het platteland het aantal diensten teruggedraaid. Daarvan is ook lijn 22 het slachtoffer geworden. Regulier busvervoer vanuit Wergea van en naar Leeuwarden is alleen nog mogelijk 's ochtends en 's middags. Overdag en 's avonds is de reiziger aangewezen op (duurdere) alternatieven.

Vergezicht

In 2025 is de 30-kilometerzone in de kom van het dorp geëffectueerd: met name de heringerichte Kerkbuurt en Kooistrawei maken hard rijden onmogelijk door de vele verkeersbeperkende maatregelen. De kom van het dorp is verkeersveilig voor iedere verkeersdeelnemer; jong en oud. Zebrapaden zijn niet meer nodig. Wergea is een verkeersbordenvrij dorp.

Het niveau van het openbaar vervoer is weer terug op het niveau van 2002 en voor ouderen zijn er taxifaciliteiten voor vervoer binnen het dorp en daarbuiten.

Voor niet-gemotoriseerd verkeer is Wergea nog beter bereikbaar geworden. Dit biedt vooral mogelijkheden in de recreatieve sfeer. Een belangrijke impuls voor dat laatste is de realisatie van vrijliggende fietspaden rondom Wergea. Met dat laatste is ook de veiligheid voor schoolgaande jeugd verhoogd.

Actiepunten

- overleg met de gemeente over herinrichting van met name de Kerkbuurt en de Kooistrawei
- overleg met gemeente Leeuwarden over de aansluiting van fiets- ruiter en wandelroutes
- realiseren van vrijliggende fietspaden tussen Wergea en Grou en tussen Grou en Warten

3. Wonen en woonomgeving

Omschrijving

Onder wonen en woonomgeving wordt hier verstaan het beleid ten aanzien van nieuwbouw, integratie van nieuwe bewoners en de aankleding van het dorp/de dorpskern.

De visie van 2003

In 2003 hechtte men waarde aan gefaseerd en gedifferentieerd bouwen: eigen inwoners moesten voorrang krijgen in nieuwbouwprojecten, er moest een vaste verhouding tussen koopwoningen en huurwoningen zijn en het woningaanbod moest zijn afgestemd op alle leeftijdscategorieën.

Het bedrijventerrein van de Frico stond niet ter discussie maar wel de verdere aankleding ervan, tezamen met Wopkes hoek. Met name de waterkant van het Fricoterrein was daarbij in beeld. Verder was men van mening dat er aandacht moest zijn voor de aanwezige kunstwerken, de bushokjes en de omgeving van It ald slot.

Tussen 2003 en 2012

Sinds 2003 is Grut Palma deels gerealiseerd, deels stilgelegd onder druk van de conjuncturele omstandigheden. In de tussentijd heeft er aan de zuidkant van Leeuwarden een forse uitbreiding plaatsgevonden. De groene buffer tussen Leeuwarden en Wergea is smaller geworden. De situatie rondom de Fricoterreinen is grotendeels onveranderd gebleven.

Vergezicht

In 2025 heeft er geen uitbreiding van Leeuwarden over de Waldwei heen plaatsgevonden: de groene zône tussen Leeuwarden en Wergea is gehandhaafd.

Grut Palma, we schetsten het al in paragraaf 1, maakt integraal deel uit van het dorp, zowel geografisch als sociaal. Het woningaanbod in Grut Palma is daarop toegespitst.

In de aankleding van het dorp laten de Wergeasters zien dat ze trots zijn op hun dorp: er is aandacht voor het onderhoud van kunstwerken, bushokjes en historische elementen. Tot die monumenten rekenen we dan ook het dan gerealiseerde monument ter ere van de Frico.

Het Fricoterrein is heringericht, de huidige gebouwen zijn verdwenen en in de nieuwe opzet is een zorgvuldig evenwicht gevonden tussen wonen, werken en kleinschalige bedrijvigheid. Het uiterlijk van het nieuwe Fricoterrein vormt meer een verbinding met het dorp dan nu het geval is en langs de waterkant is ruimte gemaakt voor watersportgerichte bedrijvigheid, bijvoorbeeld in de vorm van horeca.

Actiepunten

-realiseren Fricomonument

4. Sport en ontspanning

Omschrijving

Onder sport en ontspanning vallen uiteraard sportverenigingen, sportfaciliteiten, maar ook fysieke recreatieruimten en speeltuinen.

De visie van 2003

In 2003 werd gesproken van het oprichten van een omnivereniging om de bestuurlijke krachten te bundelen. Verder wilde men beleid op de speeltuinen om de staat van onderhoud te verbeteren. Om de jeugd tussen 8 en 14 te bedienen was er behoefte aan meer trapveldjes dan wel hangplekken voor die categorie. Verder leefde er bij de Wergeasters de wens om de gemeente in te schakelen bij de sportorganisatie. De gymzaal ten slotte, was aan vervanging toe, zo oordeelde men.

Tussen 2003 en 2012

Inmiddels is door inspanning van de bewoners de staat van onderhoud van de verschillende speeltuinen een stuk beter geworden. Maar nog altijd speelt de problematiek van de 'tussencategorie'-jeugd. De speeltuinen worden wel eens gebruikt voor andere doeleinden dan ze voor bedoeld zijn. De sporthal is op geen enkele manier meegenomen in de plannen voor nieuwbouw van de school.

Onverminderd is de zorg om het bezetten van bestuursposities bij (sport)verenigingen. Ook de sportstichting lijkt niet bij machte om deze afnemende bestuursdruk het hoofd te bieden. Het oefenterrein bij de sportvelden is inmiddels gerenoveerd maar de gemeente lijkt minder dan voorheen te willen investeren in onderhoud van de sportvoorzieningen. Er wordt met man en macht gewerkt bij de verschillende verenigingen door vele vrijwilligers maar het wordt steeds lastiger voldoende (gekwalficeerde) vrijwilligers te vinden.

Vergezicht

In 2025 hebben we een structurele oplossing gevonden voor de nijpende bestuursproblemen bij de verschillende verenigingen: de krachten worden gebundeld in een omnivereniging die tussen de verenigingen in staat, waardoor de slagvaardigheid wordt vergroot. Zaken als ledenadministratie en financiën worden gezamenlijk georganiseerd.

De bestaande sportverenigingen hebben voldoende faciliteiten voorhanden om zelfstandig te kunnen blijven voortbestaan in de huidige vorm: ze zullen niet aangewezen zijn op Leeuwarden.

Actiepunten

-mogelijkheden en wenselijkheid onderzoeken van een (beperkte) omnivereniging

5. Milieu en groenbeleid

Omschrijving

Onder milieu en groenbeleid wordt verstaan het beheer van groenvoorzieningen en inzetten op duurzaamheid.

De visie van 2003

In 2003 leefden er ten aanzien van de groenvoorzieningen in het dorp een groot aantal praktische wensen, waaronder het behoud van oude bomen, beplanting van de haven, herinrichting van de Jurjenspôle of een bomensingel langs de Staademastroute.

Tussen 2003 en 2012

Sindsdien zijn enkele van die concrete wensen een stille dood gestorven, reeds gerealiseerd of niet meer relevant. Duidelijk is wel dat niet alle mogelijkheden die er zijn, worden benut om groen en groenvoorzieningen te optimaliseren.

Wie is er verantwoordelijk voor de groenvoorzieningen? Uiteindelijk de gemeente. De groencommissie en enkele wijkverenigingen zien graag hun wensen vertaald in concrete uitvoering. Over de rol van Pleatslik Belang in dezen is onduidelijkheid.

Een andere belangrijke ontwikkeling is de maatschappelijke druk die wordt gelegd op duurzaamheid, ook van overheidswege. Belangenbehartigers als Stichting Doarpswurk maken zich sterk voor duurzaamheid en sturen aan op samenwerking tussen dorpen en uitwisseling van ideeën.

Een derde ontwikkeling werd al in 2003 voorzien: voor Grut Palma moest worden nagedacht over een groenbeleid. Door het steeds wisselende perspectief op Grut Palma is het onduidelijk op welke wijze groen in deze nieuwe wijk zal worden gerealiseerd.

Vergezicht

In 2025 is Wergea een groen dorp waarin alle mogelijkheden die er zijn voor groenvoorzieningen, ten volle worden benut. Er is sprake van een overkoepelend beleid ten aanzien van groenvoorzieningen. Wijkverenigingen spelen daarin een belangrijke rol. Aan de groencommissie wordt een belangrijke rol toegekend: zij coördineert dat overkoepelend beleid en in nauwe samenwerking met de gemeente zorgt zij ervoor dat Wergea eenheid uitstraalt als het gaat om groenvoorzieningen.

Bij alle initiatieven rondom groen en groenvoorziening is duurzaamheid een belangrijk vertrekpunt. PBW brengt, waar mogelijk, partijen bij elkaar om zich in te zetten voor duurzaamheid.

Actiepunten

- Met alle betrokken partijen helderheid verschaffen omtrent het beheer van groenvoorzieningen en het ontwikkelen van nieuw (groen)beleid.
- Betrokken partijen bij elkaar brengen om duurzame initiatieven te ontplooiën

6. Cultuur en cultuurhistorie

Omschrijving

Dit terrein omvat alles wat er wordt georganiseerd op cultureel gebied maar ook het behoud van ons cultureel erfgoed.

De visie van 2003

In 2003 was men van mening dat de Kulturele Kommisje Wergea meer activiteiten moest organiseren. Voorts wilde men een vaste speelplek voor het Iepenloftspul. Op het terrein van behoud van ons cultureel erfgoed was er de wens van een schaats- of bakkerijmuseum. Daarnaast moest er een promotiegroep in het leven geroepen worden die de cultureel-historische aspecten in beeld zou brengen. Ook de historie en documentatie van Wergea als zuiveldorp verdiende aandacht, zo vond men.

Tot slot: authentieke elementen in de woningbouw, zoals harkenieltsjes en dergelijke, dienden zo veel mogelijk behouden te blijven.

Tussen 2003 en 2012

Sinds 2003 is er meerdere malen gewezen op het belang van historisch Wergea als toeristische trekpleister. Op welke wijze kan ingespeeld worden op dagrecreatie door te laten zien wat historisch Wergea te bieden heeft?

Technologische ontwikkelingen maken het inmiddels relatief eenvoudig om een digitaal dorpsarchief aan te leggen. Daarmee kan de historie van het dorp voor iedereen toegankelijk worden gemaakt.

De werkgroep Werregea Ald Werregea Nij is actief betrokken bij het levend houden van de dorpsgeschiedenis, ondermeer door haar publicaties.

Vergezicht

In het jaar 2025 is Wergea een dorp dat bruist van de activiteiten. De Bidler is regelmatig het toneel van activiteiten die worden georganiseerd door de KKW. Om de twee jaar is er een Iepenloftspul. Ook nu zijn invulling en locatie weer dermate verrassend dat het Iepenloftspul Wergea haar unieke positie in Fryslân weet te handhaven.

De Merke, met al zijn tradities, wordt onveranderd in het begin van augustus georganiseerd, maar de locatie is niet noodzakelijkerwijs het Frico-terrein. Tweejaarlijks is er het schoolfeest, mét optocht. Meer nog dan voorheen is het schoolfeest een feest waar buurtverenigingen de drijvende spil zijn en kinderen een weekend lang in het middelpunt van de belangstelling staan.

De mogelijkheden van historisch Wergea als toeristische trekpleister worden ten volle benut: zichtbare historische elementen in het dorpsgezicht zijn goed onderhouden en waar mogelijk openbaar gemaakt of voorzien van toeristische informatie.

Er is een museum dat de historie van Wergea als (zuivel)dorp laat zien. In dat museum is ook het dorpsarchief gehuisvest. Het Popma Gasthuis lijkt in eerste instantie een geschikte locatie voor dat museum.

Er is een goed onderhouden en voor iedereen toegankelijk digitaal dorpsarchief beschikbaar.

Actiepunten

- Digitaliseren van het dorpsarchief
- Mogelijkheden onderzoeken van een dorpsmuseum annex archief

7. Recreatie en toerisme

Omschrijving

Op het terrein van recreatie en toerisme wordt hier verstaan de kleinschalige watersport, watersportgerelateerd toerisme en andere vormen van (dag)recreatie. Tot dit terrein behoren ook de voorzieningen en de infrastructuur die met toerisme en recreatie verband houden.

De visie van 2003

In 2003 was de staandemastroute nog niet gerealiseerd. Men maakte zich destijds sterk voor het bevaarbaar houden van de verschillende vaarwegen in en rond Wergea. Daarbij werd ook het realiseren van een vaarverbinding tussen de Wergeaster Feart en de Foudering genoemd. Verder zag men heil in het verbeteren van voorzieningen voor de watersporter: een minicamping, een strandje, meer wandel- en fietspaden en het beter benutten van de cultureel-historische mogelijkheden.

Tussen 2003 en 2012

Sinds 2003 zijn de kansen die de staandemastroute biedt, duidelijk geworden. Er varen niet alleen (veel) meer boten langs Wergea, er varen inmiddels ook meer boten dóór Wergea als gevolg van de staandemastroute. Wergea ontwikkelt zich langzaam als watersportdorp. De jachthaven zal worden uitgebreid en de aanlegsteigers aan de Wergeaster Feart zijn aanzienlijk verbeterd. Aan de noordoostzijde van het dorp zijn extra ligplaatsen en campingfaciliteiten gerealiseerd. De gemeente Leeuwarden heeft te kennen gegeven het aantal toeristische (kano-, fiets-, ruiters- en wandel)routes uit te willen breiden. Het beoogde pontje te Warstiens maakt daar deel van uit. In 2010 is het Meaneweipaad gerealiseerd. De activiteiten van Toeristisch Wergea mogen niet onvermeld blijven. Er is een netwerk ontstaan van verscheidene samenwerkende Wergeaster ondernemers die er tezamen voor zorgen dat Wergea interessant is voor de dagjesrecreant. Een concreet - zeer geslaagd - voorbeeld van dergelijke samenwerking is de actie fanTASysk Wergea.

Maar er zijn ook bedreigingen. Het niet langer bedienen van de Bidlerbrêge zou een belangrijke stap terug betekenen in de ontwikkeling van Wergea als watersportdorp. Daarnaast vindt de dagrecreant te weinig watersportgerelateerde horecavoorzieningen in het dorp. Een kop koffie is vaak niet te krijgen.

Vergezicht

In 2025 is Wergea een drukbezocht watersportdorp geworden met een geheel eigen gezicht. Met name de kleinschalige dagrecreatie is een sterk punt voor Wergea; er is genoeg te doen.

Om te beginnen is Wergea goed ontsloten. Vaarwegen zijn goed onderhouden, er is zelfs een verbinding tussen de Wergeaster Feart en de Foudering bijgekomen.

Voorts zijn er voldoende fiets-, ruiters-, wandel-, kano- en sloepenroutes rondom het dorp.

Die routes leiden allemaal langs Wergea dat zich presenteert als een dorp met een bijzondere geschiedenis. Die geschiedenis wordt tastbaar als men door het dorp loopt, It Ald Slot bezoekt of het museum.

Ook voor het overige vindt de toerist gemakkelijk zijn weg: van high tea tot galerie. Gedurende het gehele seizoen kan de toerist in Wergea terecht voor een hapje en een drankje.

Wie in 2025 voor de keuze staat - doorvaren naar Leeuwarden, of aanleggen in Wergea - kiest voor het laatste.

Actiepunten

-Heropenen van het haalbaarheidsonderzoek inzake de vaarverbinding Wergeaster Feart-Foudering

-Overleg met gemeente Leeuwarden over fiets-, wandel-, kano-, ruiters- en sloepenroutes rondom het dorp

-Beweegbaar houden van de Bidlerbrêge

8. Voorzieningen met betrekking tot leefbaarheid

Omschrijving

Onder voorzieningen met betrekking tot leefbaarheid valt onderwijs, middenstand, gezondheidszorg en beheer van openbare ruimten.

De visie van 2003

In 2003 was men zich terdege bewust van dreigende krimp. Behoud van het voorzieningenniveau (zorg, middenstand) om leegloop te voorkomen stond naast de wens om de kwaliteiten te benutten: meer toerismegerelateerde voorzieningen. Er was behoefte aan beleid ten aanzien van de (vele) openbare ruimten en er was de wens van een zorgcentrum voor ouderen. De locatie van de peuterspeelzaal en de BSO (dorpshuis en pastorie) stonden ter discussie. De basisschool zou een brede school moeten worden waarin naast onderwijs ook buitenschoolse opvang en peuterspeelzaal waren gehuisvest.

Tussen 2003 en 2012

Sinds 2003 is het voorzieningenniveau enigszins teruggelopen: de tandarts, de bibliobus en de politiepost zijn verdwenen. Ook de detailhandel is deels verdwenen of dreigt te verdwijnen. De noodzaak om het inwonertal op peil te houden is voelbaar. De aanwezigheid van de huisarts is van cruciaal belang voor het op peil houden van de voorzieningen op het gebied van gezondheidszorg. Maar het dorp kan niet afdwingen dat de huisarts in het dorp blijft.

Ondertussen zijn er op Grut Palma wel leeftijdsbestendige woonvormen voor ouderen gecreëerd.

Onduidelijk is wat er met het café gaat gebeuren. Dát het café behouden moet blijven, lijkt evident. Er zijn geen alternatieven in de horeca, het is een karakteristiek pand en veel verenigingen vinden er onderdak. Voor de ernaast gelegen Bar De Smidse geldt dat in mindere mate.

Het dorp beschikt over relatief veel openbare ruimten, met het dorpshuis, De Bidler en het café als de belangrijkste. Dat is relatief duur in de exploitatie. Toch kunnen ze naast elkaar bestaan omdat ze verschillende doelgroepen bedienen en omdat er onderling afspraken zijn gemaakt met betrekking tot de verhuur. Waar mogelijk wordt samenwerking gezocht.

De jeugdsoos bekleedt al veertig jaar een unieke positie in het dorp. Met wat ups en downs zit de soos in 2012 weer stevig in het zadel. De soos is van onschatbare waarde voor de jeugd.

In 2014 zal de nieuwbouw van de school gerealiseerd zijn. De discussie omtrent de opzet van de nieuwe school is inmiddels een gepasseerd station. Van een school waarin of waarbij ook kinderopvang en peuterspeelzaal zijn gehuisvest, is voorlopig geen sprake.

Vergezicht

In 2025 is het niveau van de zorgvoorzieningen minstens gehandhaafd. Met name voor ouderen zijn basisvoorzieningen zoals een huisarts, een fysiotherapeut en een apotheek gewaarborgd. Deze voorzieningen zijn ondergebracht in het zorgcentrum in het dorps huis. In het dorps huis worden ook andere laagdrempelige activiteiten ten behoeve van ouderen georganiseerd

Er wordt, waar mogelijk, samenwerking gezocht tussen ouderenzorg en brede school: ouderen worden actief betrokken bij de opvang van kinderen.

Constructieve samenwerking tussen De Bidler en de beheerder van het café (al dan niet particulier) hebben gezorgd voor een evenwichtige verdeling tussen horeca-activiteiten, culturele activiteiten, zalenverhuur ten behoeve van verenigingen en andere activiteiten. Er is een breed aanbod van culturele activiteiten. Grootschalige activiteiten vinden plaats in en rondom de Bidler, kleinere activiteiten vinden hun plaats in het dorps huis. De Merke is een feest voor het hele dorp en wordt georganiseerd door het hele dorp. De verdiensten van de Merke komen ten goede aan de dorps gemeenschap.

Bij de discussie rondom het dorps huis moeten huisvesting en functie steeds van elkaar worden onderscheiden. Een dorps huis is in ons dorp onmisbaar en zal wellicht in de toekomst nog belangrijker worden. Mochten actuele ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, dan zullen alle betrokken partijen opnieuw de discussie moeten voeren over huisvesting van alle culturele en verenigingsactiviteiten in ons dorp.

Actiepunten

- mogelijkheden onderzoeken van een (centraal) zorgcentrum
- mogelijkheden onderzoeken van een functionele herverdeling tussen café, Bidler en dorps huis

9. Bedrijvigheid

Omschrijving

Onder bedrijvigheid wordt verstaan de kleinschalige bedrijvigheid en de inrichting van bedrijventerreinen.

De dorpsvisie van 2003

In 2003 was men veelal van mening dat het Fricoterrein een andere bestemming moest krijgen: meer winkels, minder opslag. Ook was er de wens van meer watersportgerelateerde bedrijvigheid langs de waterkant. Een verplaatsing van de bedrijvigheid oostwaarts werd ook als mogelijkheid gezien.

Tussen 2003 en 2012

In 2012 is de situatie niet wezenlijk anders. Het bedrijventerrein is niet ingrijpend geherstructureerd of gerenoveerd. De functionaliteit van de bedrijvigheid wijkt niet wezenlijk af van die van 2003. De gebouwen zijn ouder geworden.

Het is mogelijk dat de gemeente Leeuwarden een andere opvatting heeft over spreiding van kleinschalige bedrijvigheid in naburige dorpen maar daarover bestaat geen duidelijkheid.

Wel vraagt de mogelijke ontwikkeling van Wergea als toeristische trekpleister om een heroverweging ten aanzien van kleinschalige bedrijvigheid rond het dorp. De toegenomen mobiliteit, met name woon-werkverkeer heeft gezorgd voor een verminderd belang van werkgelegenheid in het eigen dorp.

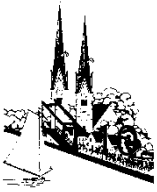
Vergezicht

In 2025 is het Fricoterrein ingrijpend veranderd. Oude gebouwen zijn afgebroken en nieuwbouw is ervoor in de plaats gekomen. Er is een afgewogen keuze gemaakt tussen wonen, toerisme en bedrijvigheid en het terrein vormt uiterlijk een verbinding met de rest van het dorp. Aan de waterkant heeft het bedrijventerrein een duidelijk watersportgericht karakter gekregen.

Bedrijvigheid als geheel is afgenomen ten opzichte van 2012. Werkgelegenheid is geen reden meer voor mensen om zich in Wergea te komen vestigen; daarvoor gelden andere factoren.

Actiepunten

-geen

Beleid Pleatslik Belang

De situatie in 2012

Anno 2012 is het duidelijk dat ook Pleatslik Belang Wergea moeite heeft om haar bestuursposities bezet te houden. Op het moment van verschijnen van de dorpsvisie is het bestuur niet voltallig. En dat, terwijl er in 2010 is besloten om het aantal bestuursleden terug te brengen van negen naar zeven.

Dat terugbrengen van het aantal bestuursleden kwam voort uit een veranderde visie omtrent de rol van Pleatslik Belang. Zij zou meer als binnenkring moeten fungeren en de samenbindende en samenbrengende factor moeten zijn tussen verschillende (belangen)groeperingen en individuen in het dorp. Dus meer nadruk leggen op signaleren, aansturen, initiëren en coördineren en minder op actief optreden. Een goed voorbeeld daarvan is de rol van dorpsbeheer.

Pleatslik Belang voorziet de inwoners van relevante informatie via de twee daartoe geëigende kanalen: De Havensbank en www.wergea.com. Informatievoorziening is een vast punt op de agenda. De verslagen van de voorjaars- en najaarsvergadering worden altijd op de website gepubliceerd. Voor het overige wordt er een afgewogen keuze gemaakt ten aanzien van de informatievoorziening. Momenteel onderzoekt Pleatslik Belang de mogelijkheden die social media brengen voor een nog beter afgestemde informatievoorziening.

Voor de financiële middelen is Pleatslik Belang afhankelijk van contributie van leden. De penningmeester legt in de voorjaarsvergadering verantwoording af voor de besteding ervan. Een belangrijke verandering die de aansluiting bij Leeuwarden met zich meebrengt, is het feit dat de gemeente Leeuwarden budget ter beschikking stelt aan Pleatslik Belang, via dezelfde systematiek die zij ook hanteert bij de wijkpanels in Leeuwarden. Pleatslik Belang treedt in overleg met de gemeente en legt ook verantwoording af voor de besteding van die gelden, maar heeft daarbij ook een redelijke vrijheid. Zo kan er bijvoorbeeld voor gekozen worden om geld te sparen voor een groot project.

Vergezicht

In 2025 bestaat het bestuur van Pleatslik Belang uit zeven personen. Deze zeven bestuursleden vormen de binnenkring van een hecht netwerk van verenigingen, belangenorganisaties en individuen in het dorp. De rol van Pleatslik Belang in dat netwerk is die van coördineren, aansturen, initiëren en signaleren. Ieder bestuurslid heeft een 'portefeuille'.

Pleatslik Belang informeert op adequate wijze eenieder over de zaken die in het dorp spelen en die voor de Wergeasters van belang zijn. Zij maakt daartoe gebruik van de (technische) middelen die haar daartoe ten dienste staan.

Pleatslik Belang legt zowel tegenover de gemeente als tegenover de inwoners van het dorp verantwoording af ten aanzien van de besteding van de inkomsten. Die bestaan uit de budgetten die de gemeente ter beschikking stelt én de contributie die wordt geïnd.

Actiepunten

- voltallig maken van het bestuur
- herziening taakverdeling bestuursleden via het portefeuillemodel
- nadenken over de wijze waarop in de toekomst verantwoording moet worden afgelegd voor de besteding van de inkomsten
- een besluit nemen over de vraag of we verder willen met leden cq. contributie of niet.
- informatievoorziening optimaliseren door het adequaat inschakelen van social media

Dankwoord

In de eerste plaats zeggen wij dank aan alle dorpsgenoten die op welke wijze dan ook de afgelopen jaren een actieve bijdrage hebben geleverd aan de totstandkoming van de dorpsvisie, hetzij via de inspraakavonden over de dorpsidentiteit, hetzij via hun bijdrage aan het forum, hetzij voor de feedback op de concept-visie. Maar ook anderszins hebben wij gebruik kunnen maken van de zienswijzen en visies van dorpsgenoten.

Bijzondere dank zijn wij verschuldigd aan de Wageningen Universiteit, en met name Albert Aalvanger voor hun bijdrage aan de totstandkoming van de dorpsvisie. Stichting Doarpswurk mag daarbij evenmin onvermeld blijven.

Voorts danken wij de samenstellers van de dorpsvisie 'Wergea en omgeving naar 2015' voor hun gedegen en zorgvuldige 'voorwerk'.

Tot slot danken wij alle oud-bestuursleden van Pleatslik Belang Wergea voor hun inzet, toewijding en kundigheid. We hopen met deze dorpsvisie recht te hebben gedaan aan het vele werk dat zij de afgelopen jaren belangeloos hebben verricht voor het dorp.

